

A település története

1000

1000-1241

1241-1405

1405-1596

A település kezdetei az őskortól a honfoglalásig

A mezolitik kultúrájának nagy jelentőségű leletei az egeri Köporosztó környékén kerültek felszínre. Az újkőkori emberek részben hegytetők, részben barlangban lakó életmódot folytattak. A bronzkorra már a népesség nagyobb arányú növekedése jellemző.

A vaskor leletei a város területén bizonytalanok. A felsőtárkányi Várhegyről viszont jelentős védelmi település (gerendavázas faépítmény, földsánc és sziklába vágott árok) maradványai ismertek.

Fellelhetők honfoglalás kori leletek, melyek különböző temetkezési helyekről (Eger völgy, Feldebrő) kerültek elő, ezek már állandó meglepedésre utalnak.

Város előtörténete az államszervezéstől a tatárjárásig

Eger létrejötté valójában egybeesik első királyunk, Szt. István állam- és egyházszerző tevékenységével.

Első királyunk még 1009 előtt, a szervezett tíz püspökség egyikét itt hozta létre.

A település mint püspöki székhely már a korai középkorban jelentős helyet foglalt el a magyar városok sorában.

Ezt a fejlődést akasztotta meg átmenetileg a tatárjárás 1241-ben, amikor is II. Kilit püspöksége alatt feldúlták és felégették a várost.

A középkori város kialakulása a tatárjárástól a város - mezőváros elválásáig

A tatárok elvonulása után azonban hamarosan megindult az élet. Lambert Eger püspöke 1248-ban bizonyára a tatárjárás tapasztalatai alapján IV. Béla királytól kövér építésére kapott engedélyt.

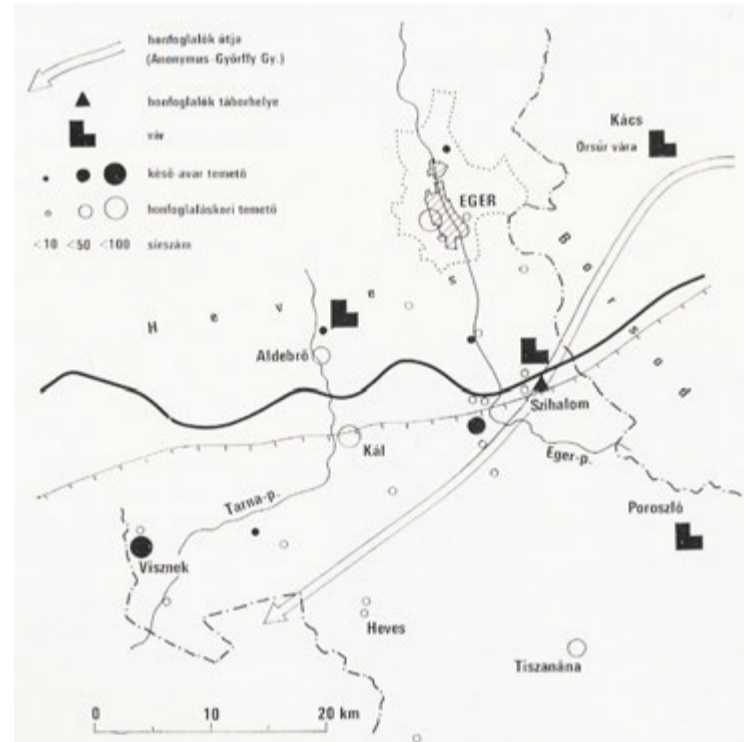
Ebben az időszakban a város széléig terjeszkedő erdőket nagyrészt kiirtották, s helyükre szőlőt telepítettek. A településen egyre több polgári ház épült. Kialakultak a várba és az északi bányavárosok felé vezető útvonalak, a régi vízfolyást követő belváros, ma is kanyargós mellékutcák.

A városfajta elkülönülésétől a török hódoltságig

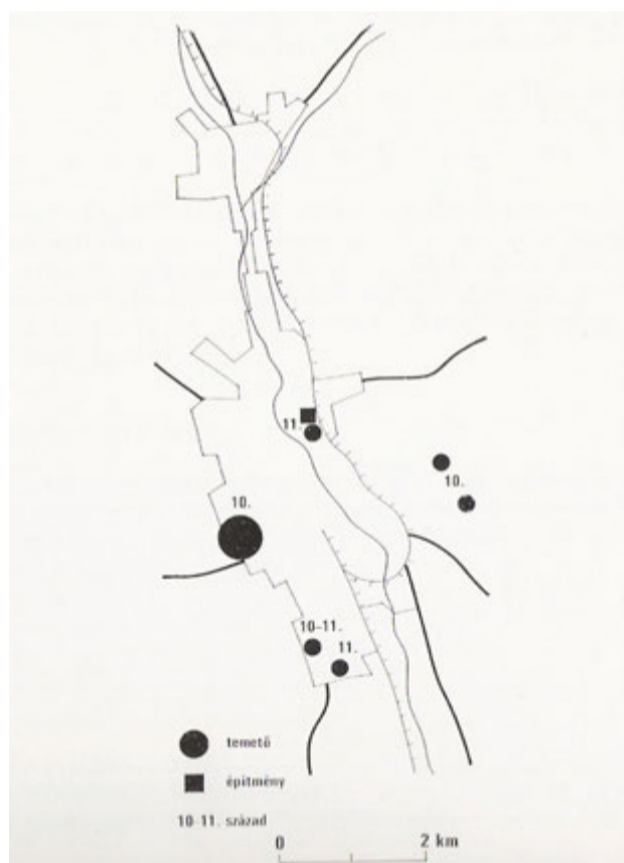
Mátyás király uralkodása (1458-1490) újabb fejlődést hozott a település életében. Bekensloer János püspök építtette át gótikus stílusban a várbeli püspöki palotát, amely jelenleg is látható. Mátyás király halála után Hyppolit püspök idején épült a közelmúltban felújított úgynevezett Hyppolit-kapu.

1552 őszén Dobó István várkapitánynak és hadinépének sikerült megvédeni a várat, ezáltal Észak-Magyarországot is a terjeszkedő török birodalomtól.

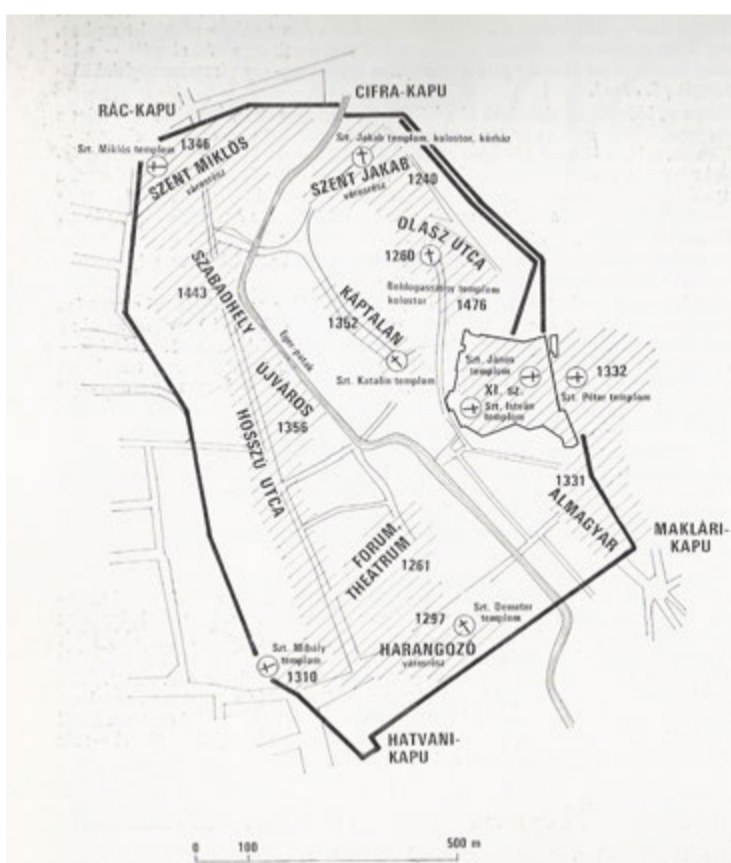
Bár Dobó és katonái a várat megvédték, de az ostrom alatt teljesen tönkrement, ezért szükségessé vált a teljes átépítése.

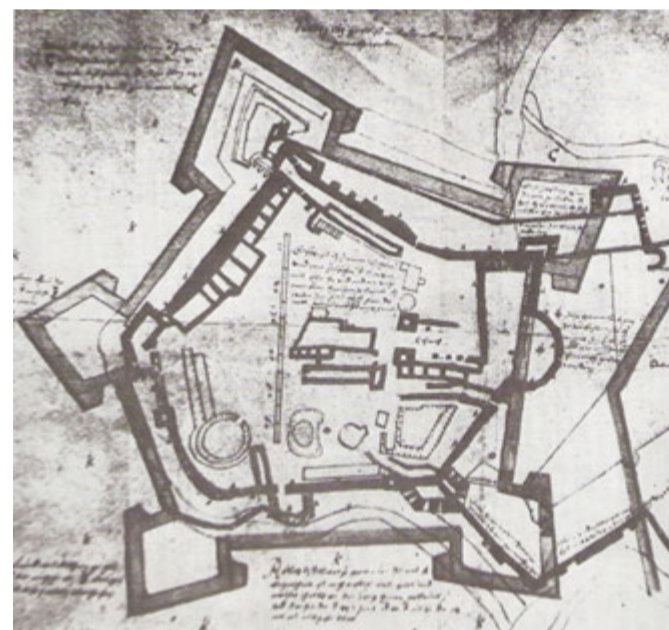
A honfoglalás újja és a honfoglalás kori sírok eloszlása Egerben

10 - 11. századi településekre utaló leletek a város határában

Eger középkori negyedei és városfala

A várerődítés Baldigara-féle terve 1572-ből

1596-1687

1687-1854

1854-1945

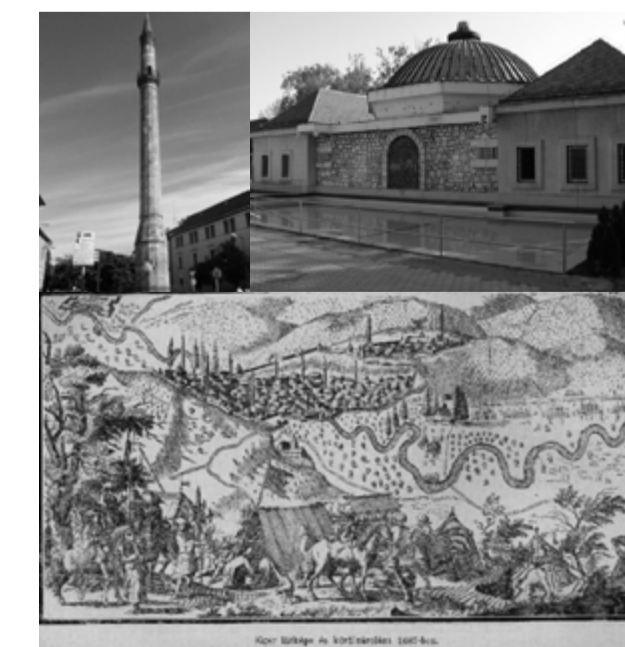
1945-1989

A török hódoltság kora

1596-ban azonban sikerült a törököknek elfoglalni a várat, így Egerben 91 éven keresztül a hódoltság befolyása alá került. A török uralom emlékét őrzi a XVII. század végén épült karcsú minaret, amely az egykori oszmán világbirodalomban legészakabba látható ilyen építmény.

Másik kiemelekedő alkotása ennek a korszaknak Arnut pasa fürdője, mely a mai strand területén áll. Továbbá létezett egy gőzfürdő a vár alatt, mely a mai napig romokban áll.

A hódoltság nyomott hagyott a vár alaprajzán is. Építettek egy bástyát az erőd déleleti részén, melyet Törökertnek neveznek.

Török emlékek Egerben: Minaret (1. kép) Török fürdő (2. kép)

A kései feudalizmus kora

A török kiűzése után a felszabadított várost a császári kormányzat kincstári birtoknak tekintette. I. Lipót 1688-ban Egert szabad királyi várossá nyilvánította. Ez az állapot azonban csak 1695-ig tartott, mert a visszatelepődő püspök Fenessy György visszaszerezte az uralkodótól korábbi püspöki városi jogállását.

Eger életében a XVIII. század a virágzás, a fellendülés időszaka. Eger püspökei, különös tekintettel Barkóczy Ferencre és Eszterházy Károlyra, kialakították Eger ma is látható barokk városképét.

Eger életében a XVIII. század azért is fontos, mert Barkóczy, majd nyomdokain Eszterházy püspök a nagyszombati és a bécsi egyetem mintájára Egerben egyetemet akart kiépíteni. A felsőfokú intézménynek már Egerben voltak előzményei, hisz 1700-ban a II. Rákóczi Ferenc pártján álló Telekessy István püspök papnevelői intézetet hozott létre, 1740-ben Foglár György kanonok jogi iskolát alapított 1754-ben pedig Barkóczy püspök bölcséleti iskolát hozott létre. 1769-ben Egerben Markot Ferenc irányításával megnyílt az ország első orvosi iskolája, amely 1775-ig működött. Sajnos azonban az egeri egyetem az uralkodói akarat következtében nem nyílt meg.

Pyrker László János érsek nevéhez fűződik még 1828-ban a városban az első magyar nyelvű tanítóképző létrehozása, valamint a neoklasszikus stílusban Hild József által épített bazilika, Magyarország második legnagyobb temploma.

A középkori településszerkezet hatása a város utcahálózatának kialakulására

Eger városrészeinek időbeli alakulása

A kapitalizmus kezdete

Eger polgári fejlődése más városokétól eltérően azonban 1849 illetve az 1877-es kiegyezés után nem gyorsul meg. Nem kapcsolódhatott be a vasúti fővonalba. Mindössze a már a reformkorban létesített malom, a dohánygyár és a lemezárugár képviselte az ipari fejlődést.

1878-ban az Eger-patak kilépett a medréről, és pusztító árvíz öntötte el a belvárost. 35 ház összedőlt, 136 épület súlyosan megrongálódott.

A század elején 1904-ben megnyílt Egerben az önálló közhírház, megindul a település csatornázása, közművesítése. Magyarországon 1933-ban Eger elsők között kapta meg a gyógyfürdő engedélyt.

Egeri gyógyfürdő 1933

Szocialista városfejlesztés

Az 1945-öt követő évtizedekben a rendszerváltásból következően megindul a város iparosítása.

Nagy szerencse, hogy 1968-ban a városi reformkorban létesített malom, a dohánygyár és a lemezárugár képviselte az ipari fejlődést.

A 70-es évektől egymás után nőttek ki a földből a mai Felsőváros (volt Csebokszári lakótelep), a Maklári és Hatvani Hóstyá, valamint Lajosváros panelházai.

A 80-as évekre elkészült a 25-ös főút Belvárost elkerülő szakasza, ezután a Széchenyi út déli szakaszáról és a Belváros legtöbb utcájából kitiltották a közforgalmat.

Az első panelházak és a Csebokszári lakótelep

Dobó István Gimnázium

Minaret

Eger vár

"Kis Dobó tér"

Érseki palota

Autóbuszállomás

Megyei bíróság

Bazilika

Liceum

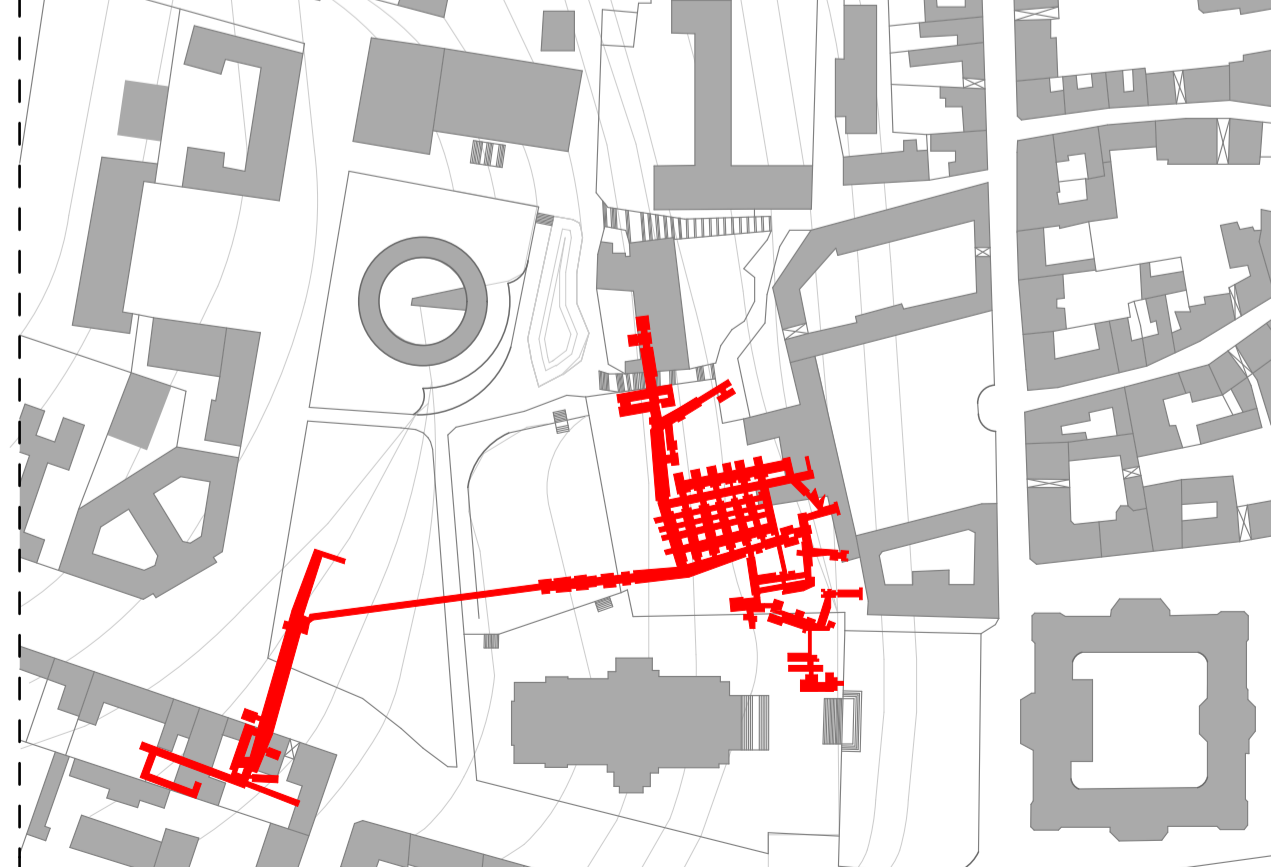

Fazola kapu

Dobó tér

Érseki pincerendszer

1687-ben a törökök elhagyták Eger városát. A visszatérő püspök - Fenessy György - viszont már nem akarta újja építtetni a régi gótikus palotát a várban, hanem vásárolt két építési telket a városban és egy vadonatúj palotát kezdett építtetni. Az építőanyagot, ami a riolit tufa volt, a palota mögötti illetve alatti domboldalból termelték ki. Így mire felépült a palota, egy hatalmas pincével is rendelkeztek. A 4 kilométer hosszú pincerendszer a Hatvani-kaputól a Rác-kapuiig nyúlt el a város alatt. Szükség is volt a pincére, hiszen ebben tárolták a Gyöngyösi Munkácsig terjedő borvidékek borainak dézsmáját (tizedét, decimáját). Ez az egeri püspökségnek évente 10-13 millió liter bort jelentett bevételként. Ennek a mennyiségnek egy részét tárolták ebben a pincében.

Az 1947-es államosítás után a pincét nem használták, a víz elvezetéséről nem gondoskodtak, ezért falai többhelyütt megrogytak, a pince életveszélyes lett. A 80-as évek elején egy részét vasbeton szerkezetekkel megerősítették, a különösen veszélyes szakaszokat betömődékelték.

2007-ben egy nyilvános szavazás a pincerendszert Magyarországon hét legérdekesebb építészeti emléke közé sorolta.

